

بررسی نیازهای اطلاعاتی و استفاده از منابع اطلاعاتی در بین دانشجویان پرستاری در آموزش بالینی فوریت‌های پزشکی

مهدی کاهویی^۱، سیفاله علایی^۲

چکیده

مقدمه: دانشجویان پرستاری به انواع وسیعی از اطلاعات بهداشتی نیازمندند تا نیازهای آموزشی و بالینی خودشان را برآورده نمایند. این مطالعه قصد دارد از طریق رویکرد نیاز اطلاعاتی دریابد کدام جنبه از فرآیند پرستاری اورژانس مورد توجه بیشتر دانشجویان قرار می‌گیرد. و آن‌ها کدامیک از منابع اطلاعاتی را ترجیح می‌دهند. انتظار داریم چنین مطالعه‌ای روی شناسایی نیازهای اطلاعاتی مؤثر بوده و منجر به بهبود کیفیت آموزش درمانگاهی و مهارت‌های دستیابی دانشجویان به منابع اطلاعاتی در برآورده ساختن نیازهای اطلاعاتی خود و مدیریت بهتر بیماران توسط دانشجویان گردد.

روش: این مطالعه توصیفی تحلیلی روی ۱۳۱ نفر از دانشجویان پرستاری در سال ۸۸-۸۷ انجام شد. کلیه دانشجویان پرستاری ترم‌های ۸-۷ دانشگاه‌های علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی سمنان که در واحدهای اورژانس بیمارستان‌های تابعه در حال انجام کارآموزی بوده‌اند انتخاب گردیدند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شده است. داده‌ها از طریق روش‌های آمار توصیفی، آزمون همبستگی پیرسون دو متغیری و دوطرفه در سطح معنادار یک درصد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که کارکنان پرستاری (۶۵/۶٪)، بیمار یا همراه وی (۶۴/۹٪) و پزشک سرپرست (۵۲/۷٪) بیشترین منابع اطلاعاتی بودند که روزانه توسط دانشجویان مورد استفاده قرار گرفت. اکثر جامعه آماری نیاز زیادی به اطلاعات درمانی و تشخیصی داشتند. آزمون همبستگی دو متغیری و دوطرفه بین نیازهای اطلاعاتی تشخیصی و درمانی رابطه معناداری را نشان داد ($p=0/00$ ، $r=0/340$). از طرفی تنها ۳۵/۱٪ دانشجویان به اطلاعات مدیریتی نیاز داشته‌اند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که دانشجویان در فرآیند اورژانس بیشتر به موارد درمانی توجه زیادی داشتند و از جنبه‌های قانونی و چارچوب‌های سازمانی غافل بودند و اکثر آنان از بین منابع متعدد اطلاعاتی، منابع انسانی را ترجیح می‌داند. لازم به ذکر است که در تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد، دسترسی به منابع اطلاعاتی و درک چگونگی استفاده مؤثر از آن‌ها ضروری است. با توجه به کمبود استفاده از منابع اطلاعاتی به روز بایستی امکانات استفاده از این منابع نظیر دسترسی به سیستم‌های کامپیوتری مجهز و کتب مورد نیاز در محیط اورژانس فراهم گردد. ضمن این که آموزش تکمیلی در خصوص نحوه بهره‌گیری از این موارد ارایه گردد.

کلید واژه‌ها: نیازهای اطلاعاتی، دانشجویان پرستاری، منابع اطلاعاتی، آموزش بالینی، فوریت‌های پزشکی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۱/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۶/۱۲

۱ - استادیار و مدیر گروه فناوری اطلاعات در سلامت، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان (نویسنده مسؤول)

پست الکترونیکی: mkahouei@yahoo.com

۲ - کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیأت علمی گروه پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان

مقدمه

آموزشی مهمی برای دانشجویان پرستاری تلقی می‌شود، ولی نیازهای اطلاعاتی، آموزشی و محتوای سؤالات بالینی آنان کمتر شناخته شده است. نتایج مطالعه انجام شده در زمینه بررسی مقایسه‌ای میزان آموزش ارزیابی صحنه شرایط بحرانی بین دانشجویان پرستاری و فوریت پزشکی در مشهد، نشان داد که در زمینه ارزیابی صحنه، اولویت‌بندی مراحل مختلف ارزیابی صحنه، شناسایی وظایف گروه‌های تیم اورژانس، شناسایی اجزای بررسی بیمار و اولویت‌بندی مراحل بررسی بیمار، توانایی دانشجویان پرستاری کمتر از دانشجویان فوریت‌های پزشکی بود (۷). مطالعات نشان داده مشاغل پرستاری به انواع وسیعی از اطلاعات بهداشتی نیازمندند تا نیازهای آموزشی و بالینی خودشان را برآورده نمایند. برخی از مطالعات نشان داده‌اند که بیشترین سؤالات پرستاران در محیط بالینی حول محور فرآیندهای پرستاری است (۸). به خاطر محدودیت زمان، بسیاری از کارکنان مراقبت بهداشتی برای کسب اطلاعات، منابعی که راحت و آسان مورد استفاده قرار می‌گیرند و معتبر هستند را ترجیح می‌دهند (۳ و ۲). سرپرستان، همکاران و سایر ارایه‌دهندگان مراقبت بهداشتی به خصوص پزشکان، منابع ارجح اطلاعات پرستاری می‌باشند (۹ و ۱۰). مواد چاپی مانند کتب درسی پرستاری و مجلات علمی دسته دیگر منابع اطلاعاتی ترجیح داده شده هستند (۱۱ و ۱۲). در حالی که سایر گزارشات نشان داده که مقالات پرستاری و کتب درسی کمتر توسط پرستاران مورد استفاده قرار می‌گیرد (۱۳) و اعتماد کمی به مجلات چاپی وجود دارد (۱۴). مطالعه‌ای توسط Dorr و همکاران برای نشان دادن رفتار مدیران پرستاری در جستجوی اطلاعات انجام پذیرفت. در این مطالعه با ۷ مدیر پرستاری مصاحبه انجام شد و هم‌زمان فعالیت روزانه آنان مشاهده گردید. مدیران پرستاری برای دسترسی به پاسخ‌ها مجبور بودند به کتب و مراجع و سایر پرسنل مراجعه کنند (۱۵). در آموزش بالینی اورژانس انتظار می‌رود پس از پایان دوره آموزشی، دانشجویان به پرستاران ورزیده‌ای مبدل شوند که در زمینه کلیه زیرگروه‌های پرستاری اطلاعات وسیعی داشته باشند. گاهی مشاهده می‌شود که دانشجویان اشراف اطلاعاتی مناسبی نسبت به بیمار و فرایند مراقبتی درمانی وی ندارند، لذا این مطالعه در پی آن است تا کیفیت آموزش بالینی فوریت پرستاری را با رویکرد نیاز اطلاعاتی مورد توجه و بررسی قرار دهد و روشن

مراقبت‌های اورژانس شامل مراقبت‌های پرستاری از بیماران با مشکلات داخلی، جراحی، پرستاری مادران و نوزادان، کودکان، بیماری‌های روانی و بهداشت عمومی است. بنابراین، این پرستاران باید دارای دانش، مهارت و نگرش کافی در کلیه زمینه‌های پرستاری باشند (۱). در آموزش پرستاری محیط بالینی جایی است که دانشجویان می‌توانند از دانش‌های جدید و مهارت‌هایی که جدیداً فراگرفته‌اند، استفاده کنند و ارزش‌های حرفه‌ای که برای کار در محیط بالین نیاز دارند کسب کنند (۲). در آموزش پرستاری، آموزش بالینی مراقبت‌های سرپایی به خصوص اورژانس از مهم‌ترین بخش‌های آموزش بالینی است (۳). بخش فوریت پزشکی، محیط فشرده‌ای از اطلاعات و همراه با سرعت عمل است. در این واحدها، با وجود فوایدی که تیم‌های فوریتی در مراقبت از بیمار دارند، گاهی آن‌ها با مشکل برطرف نمودن نیازهای اطلاعاتی خود مواجه می‌شوند، زیرا به‌دست آوردن سریع جواب‌ها برای سؤالات در هماهنگی امور و پیگیری مراقبت بیماران بی‌نهایت مهم است. این پاسخ‌ها به تیم فوریت‌ها اجازه می‌دهد تا وظایف را به طور کارآمد و مؤثر انجام دهند (۴). در این مطالعه منظور از نیازهای اطلاعاتی همان پرسش‌هایی است که برای درمان و مراقبت از بیمار در فرآیند پرستاری اورژانس برای پرستاران مطرح می‌شود و آنان را وا می‌دارد تا به دنبال پاسخ باشند. در اکثر موارد فوریت‌ها، هدف شناسایی مشکل بیمار است در حالی که اغلب اطلاعات کمی درباره بیمار پذیرفته شده وجود دارد (۵). اگر اطلاعات مربوط به بیمار صحیح، به‌هنگام و به‌طور واضح نشان داده شود، رسیدگی نیز مناسب خواهد بود، در غیر این صورت واحد فوریت‌ها در انجام وظیفه خود ناکام مانده است (۶). به دلیل اهمیت و حساسیت‌های موجود در زمینه مراقبت و درمان بیماران، موارد ذکر شده می‌بایست بر مبنای معیارهای علمی و مبتنی بر اطلاعات صحیح از بیماران صورت گیرد. این اطلاعات عموماً بر محورهای بررسی وضعیت، تاریخچه سلامت و پاراکلیک‌ها تقسیم می‌گردد. بر مبنای موقعیت و جایگاه افراد در تیم مراقبتی، سطح و نحوه دسترسی به اطلاعات تا حدودی متفاوت است. دریافت اطلاعات باید به نحوی انجام گیرد که از تکراری بودن جلوگیری شده و مایه زحمت و رنجش مددجو نگردد. در حالی که برخورد بالینی، تجربه

نماید در فرایند پرستاری اورژانس، دانشجویان به کدام جنبه از فرایند توجه بیشتر یا کمتر دارند و آنان از کدام منابع اطلاعاتی استفاده می‌نمایند و نسبت به کدام منابع غافل بوده یا امکان دسترسی به آن را ندارند. هدف از مطالعه حاضر تحلیلی بر نیازهای اطلاعاتی و رفتار دانشجویان پرستاری در دستیابی به منابع اطلاعاتی است. انتظار داریم انجام چنین مطالعه‌ای روی شناسایی نیازهای اطلاعاتی و مهارت‌های دستیابی دانشجویان در برآورده ساختن نیازهای اطلاعاتی خود و مدیریت بهتر بیماران توسط دانشجویان که منجر به نتایج متعددی منجمله کاهش اقامت بیماران در بخش اورژانس و در نتیجه رضایت بیماران گردد.

روش مطالعه

این پژوهش یک مطالعه توصیفی و تحلیلی است که به شناسایی نیازهای اطلاعاتی و استفاده دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سمنان و دانشگاه آزاد اسلامی از منابع اطلاعاتی جهت برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی خودشان در درمانگاه‌های اورژانس بیمارستان‌های آموزشی در سال ۸۸-۸۷ پرداخته است. در این مطالعه کلیه دانشجویان ترم‌های ۸-۷ پرستاری دانشگاه‌های فوق‌الذکر که در حال گذراندن کارآموزی در بخش‌های اورژانس بوده‌اند و در مراقبت و درمان بیماران اورژانسی مشارکت داشتند، به عنوان جامعه پژوهش در نظر گرفته شدند. از روش مشاهده و توزیع پرسشنامه استفاده شده است. استفاده از روش مشاهده بینش و درک مهم و دقیقی از تعامل دانشجویان با دیگران و استفاده از منابع اطلاعاتی ارایه داد و سبب شد تا نتایج حاصل از توزیع پرسشنامه را بهتر تحلیل نماییم. در این تحقیق پس از اطلاع دانشجویان از هدف مطالعه و اطمینان از محرمانه ماندن هویت دانشجویان و جلب رضایت آنان با هماهنگی سرپرست بیمارستان‌ها و داوطلب شدن دانشجویان، جمع‌آوری اطلاعات انجام پذیرفت. ابتدا پرسشنامه سنجش نیازهای اطلاعاتی توسط دانشجویان تکمیل گردید. سپس رفتار دانشجویان در بخش‌های فوری پزشکی و درمانگاه اورژانس در استفاده از منابع اطلاعاتی مورد مشاهده و در چک لیستی که انواع منابع اطلاعاتی از قبیل: بیمار، همراه بیمار، پرورنده پزشکی بیمار، دانشجویان، پزشک سرپرست و همکاران، پرستاران و غیره بود، وارد گردید. استفاده از روش مشاهده بینش و درک مهم و دقیقی از تعامل دانشجویان با دیگران و استفاده از منابع اطلاعاتی ارایه می‌داد و سبب می‌شد تا نتایج حاصل از توزیع پرسشنامه را بهتر تحلیل نماییم. عمل مشاهده رفتار جامعه آماری به شکل دقیق انجام شد تا فهم و درک درستی از رفتار دانشجویان به دست آید. از دانشجویان خواسته شد که گزارش کنند از چه منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند، به طوری که رفتار دانشجویان در استفاده از انواع منابع اطلاعاتی و دفعات مراجعه به آن منابع

اقدامات پرستاری و اقدامات قانونی و غیره بودند. در این مطالعه، نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بر اساس محتوای آن به سه گروه تقسیم شد که شامل نیازهای اطلاعاتی تشخیصی، سازماندهی و مدیریت درمان بیمار و درمان و مراقبت از بیماران بود. همچنین میزان نیاز اطلاعات مراقبتی دانشجویان به هر یک از فرایندهای اورژانس بیماران در سه سطح کم، متوسط و زیاد دسته‌بندی شد. بخش دوم پرسشنامه شامل ۹ سؤال حاوی فهرستی از منابع اطلاعاتی از قبیل: بیمار یا همراه بیمار، پرورنده پزشکی بیمار، پزشک سرپرست، پرستاران، دانشجویان، کامپیوتر موجود در بخش، اینترنت و غیره بود. در پرسشنامه از دانشجویان خواسته شد که گزارش کنند از این منابع اطلاعاتی چگونه استفاده کرده‌اند از قبیل روزانه (استفاده چند بار در روز)، هفتگی (استفاده چند بار در هفته)، ماهانه (حداقل یک بار در ماه) و هرگز. دفعات استفاده از منابع اطلاعاتی به ترتیب روزانه = ۱، هفتگی = ۲، ماهانه = ۳ و هرگز = ۴ نمره‌گذاری شد. روایی پرسشنامه از طریق بررسی متون علمی و مطالعات مشابه و مشورت با اساتید و کارشناسان مربوطه انجام گردید و برای بررسی پایایی آن از آزمون Test-Retest استفاده شد که ضریب همبستگی ۰/۸ به دست آمد. در این تحقیق پس از اطلاع دانشجویان از هدف مطالعه و اطمینان از محرمانه ماندن هویت دانشجویان و جلب رضایت آنان با هماهنگی سرپرست آموزشی بیمارستان‌ها و داوطلب شدن دانشجویان، جمع‌آوری اطلاعات انجام پذیرفت. ابتدا پرسشنامه سنجش نیازهای اطلاعاتی توسط دانشجویان تکمیل گردید. سپس رفتار دانشجویان در بخش‌های فوری پزشکی و درمانگاه اورژانس در استفاده از منابع اطلاعاتی مورد مشاهده و در چک لیستی که انواع منابع اطلاعاتی از قبیل: بیمار، همراه بیمار، پرورنده پزشکی بیمار، دانشجویان، پزشک سرپرست و همکاران، پرستاران و غیره بود، وارد گردید. استفاده از روش مشاهده بینش و درک مهم و دقیقی از تعامل دانشجویان با دیگران و استفاده از منابع اطلاعاتی ارایه می‌داد و سبب می‌شد تا نتایج حاصل از توزیع پرسشنامه را بهتر تحلیل نماییم. عمل مشاهده رفتار جامعه آماری به شکل دقیق انجام شد تا فهم و درک درستی از رفتار دانشجویان به دست آید. از دانشجویان خواسته شد که گزارش کنند از چه منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند، به طوری که رفتار دانشجویان در استفاده از انواع منابع اطلاعاتی و دفعات مراجعه به آن منابع

اعم از روزانه، هفتگی، ماهانه و هرگز مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله بعد پرسشنامه‌ای که داده‌ها از طریق روش‌های آمار توصیفی، آزمون همبستگی پیرسون دومتغیری و دوطرفه در سطح معنادار یک درصد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

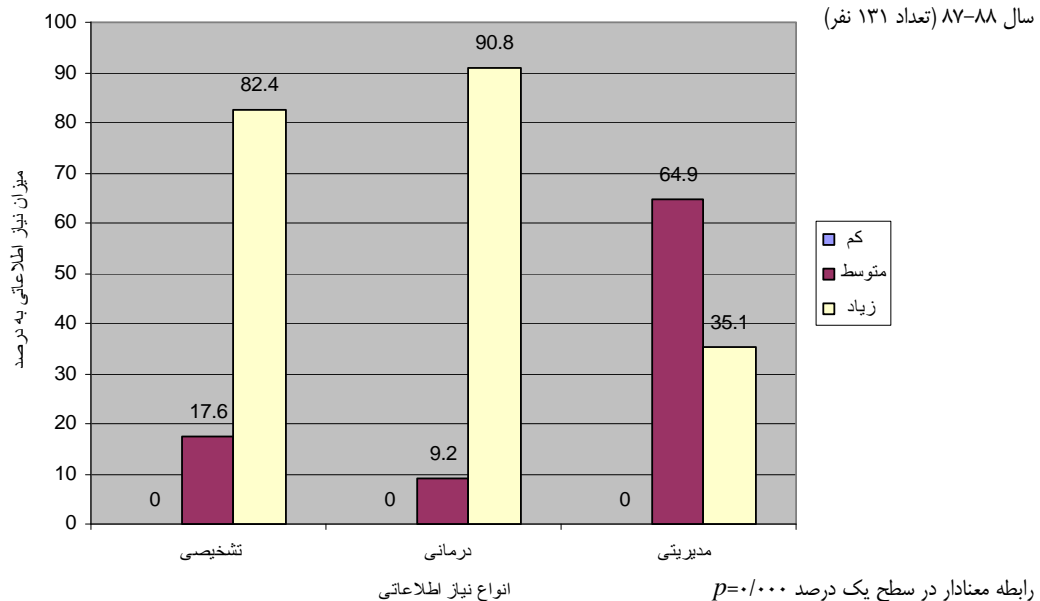
یافته‌ها

جامعه آماری را ۱۴۰ نفر از دانشجویان پرستاری ترم هفتم و هشتم تشکیل دادند که ۱۳۱ نفر (۹۳/۵٪) در این مطالعه مشارکت کردند. ۱۰۱ نفر (۷۷٪) داوطلبین آنان را دانشجویان دختر تشکیل داده‌اند. ۹۰/۸٪ جامعه آماری نیاز زیادی به اطلاعات درمانی بیماران داشتند. همچنین ۸۲٪ آنان نیاز زیادی به اطلاعات تشخیصی داشته‌اند. ضمناً در رابطه با اطلاعات مدیریتی تنها ۳۵/۱٪ جامعه آماری به مقدار زیاد به این اطلاعات نیاز داشته‌اند. آزمون همبستگی دومتغیری و دوطرفه بین نیازهای اطلاعاتی تشخیصی و درمانی رابطه معناداری را نشان داد ($p=0/00$ ، $I=0/340$) (نمودار شماره ۱). دانشجویان بیشترین نیاز اطلاعاتی خود را، اطلاع از اقدامات پرستاری و اطلاع از دستورات داورایی و اقدامات درمانی گزارش کردند. بیش از نیمی از جامعه آماری به اطلاع از تشخیص نوع اقدام یا تریاژ نیاز زیادی داشتند. بین اکثر نیازهای اطلاعاتی جامعه آماری رابطه معناداری وجود داشت که بیشترین آن‌ها در بین نیازهای مدیریتی و

سازمانی بیماران بود. بین اطلاع از هماهنگی‌های به عمل آمده با ستاد هدایت بیماران با اطلاع از پذیرش مرکز دیگر جهت اعزام بیماران ($I=0/657$ ، $p=0/000$) و بین اطلاع از انتقال جسد به سردخانه با اطلاعات مربوط به هماهنگی با پزشکی قانونی جهت اجساد مجهول الهویه رابطه معناداری مشاهده شد ($I=0/599$ ، $p=0/000$). در بین نیازهای درمانی نیز ارتباط معناداری مشاهده گردید مثل رابطه بین نیاز به اطلاع از نتایج دارو درمانی با نیاز به اطلاع از نتایج آزمایشگاهی مشاهده شد ($I=0/567$ ، $p=0/000$). (جدول شماره ۱). دانشجویان منابع اطلاعاتی متعددی را برای دستیابی به پاسخ سؤالات خودشان معرفی کردند که بیشترین منابع اطلاعاتی به بیمار، پرستار و پزشک مربوط می‌شد (نمودار شماره ۲). بیشترین منبع اطلاعاتی که توسط دانشجویان به طور روزانه مورد استفاده قرار می‌گرفت به ترتیب کارکنان پرستاری، بیمار یا همراه وی و پزشک سرپرست (۵۲/۷٪) بود. همچنین یافته‌ها نشان داد که کتب چاپی، مجلات علمی و اینترنت کمتر مورد استفاده روزانه دانشجویان قرار می‌گرفت. آزمون آماری رابطه معناداری در رفتار دانشجویان در استفاده از کارکنان پرستاری و مصاحبه با خود بیمار و یا همراهان آنان ($I=0/465$ ، $p=0/000$)، در استفاده از پزشک، سرپرست و سایر پزشکان ($I=0/662$ ، $p=0/000$) و استفاده از اینترنت و استفاده از مجلات علمی ($I=0/599$ ، $p=0/000$) نشان داد (جدول شماره ۲).

نمودار ۱- میزان نیازهای اطلاعاتی دانشجویان پرستاری در بخش فوریتهای پزشکی در بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در

سال ۸۸-۸۷ (تعداد ۱۳۱ نفر)

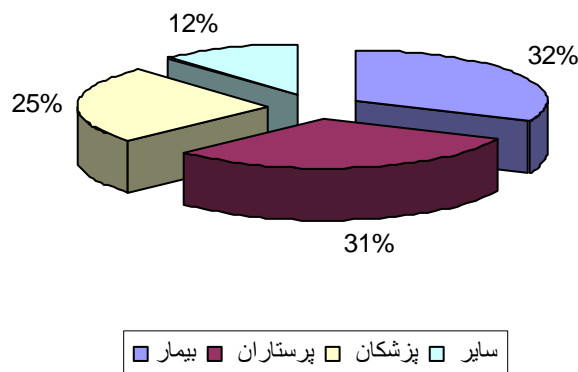

جدول ۱- فراوانی میزان نیازهای اطلاعاتی دانشجویان پرستاری به تفکیک نیازها (تعداد ۱۳۱ نفر)

نوع نیازهای اطلاعاتی	میزان نیاز اطلاعاتی			p-value ضریب همبستگی (r)
	کم تعداد (%)	متوسط تعداد (%)	زیاد تعداد (%)	
اطلاعات تشخیصی	تشخیص نوع اقدام (تریاز)	۸۱ (۶۱٪)	۳۴ (۲۶٪)	۸۶ (۶۵٪)*
	زدن برچسب بالای تخت بیمار جهت شناسایی نوع اقدام	۱۸ (۱۳٪)	۵۷ (۴۳٪)	۵۶ (۴۲٪)*
	اطلاع از نتایج رادیولوژی	۱۳ (۹٪)	۶۳ (۴۸٪)	۵۵ (۴۲٪)
	اطلاع از نتایج آزمایشگاه	۶ (۴٪)	۴۰ (۳۰٪)	۸۵ (۶۴٪)
	اطلاع از نتیجه ویزیت بیمار توسط پزشک کشیک	۷ (۵٪)	۵۲ (۳۹٪)	۷۲ (۵۵٪)
	اطلاع از نتیجه CPR بیمار	۲۱ (۱۶٪)	۴۲ (۳۲٪)	۶۸ (۵۱٪)
	اطلاع از تأیید فوت بیمار	۴۴ (۳۳٪)	۴۶ (۳۵٪)	۴۱ (۳۱٪)
اطلاعات درمانی	اطلاع از انجام اقدامات اولیه برای بیمار یا مصدوم	۷ (۵٪)	۳۵ (۲۶٪)	۸۹ (۶۷٪)
	اطلاع از دستورات دارویی و اقدامات درمانی	۶ (۴٪)	۱۶ (۱۲٪)	۱۰۹ (۸۳٪)**
	اطلاع از نتایج دارو درمانی	۷ (۵٪)	۲۶ (۱۹٪)	۹۸ (۷۴٪)
	اطلاع از اقدامات پرستاری	۲ (۱٪)	۱۷ (۱۳٪)	۱۱۲ (۸۵٪)**
اطلاعات مدیریتی	اطلاع از هویت بیمار یا مصدوم	۳۶ (۲۷٪)	۵۴ (۴۱٪)	۴۱ (۳۱٪)
	اطلاع از انتقال جسد به سردخانه	۸۱ (۶۱٪)	۴۰ (۳۰٪)	۱۰ (۷٪)**
	اطلاع از نتایج هماهنگی‌های به عمل آمده با پزشکی قانونی مربوط به اجساد مجهول الهویه	۷۹ (۶۰٪)	۴۰ (۳۰٪)	۱۲ (۹٪)**
	اطلاع از فرآیند انتقال بیمار به بخش	۳۳ (۲۵٪)	۶۲ (۴۷٪)	۴۶ (۳۵٪)
	اطلاع از دستور اعزام بیمار	۱۹ (۱۴٪)	۶۷ (۵۱٪)	۴۵ (۳۴٪)
	اطلاع از پذیرش مرکز دیگر جهت اعزام بیمار	۳۴ (۲۶٪)	۶۰ (۴۵٪)	۳۷ (۲۸٪)**
	اطلاع از هماهنگی به عمل آمده با ستاد هدایت	۴۷ (۳۵٪)	۵۵ (۴۲٪)	۲۹ (۲۲٪)**
	اطلاع از وضعیت ترخیص بیمار	۲۶ (۲۰٪)	۶۳ (۴۸٪)	۴۲ (۳۲٪)

نمودار ۲- توزیع فراوانی استفاده از انواع منابع اطلاعاتی توسط دانشجویان پرستاری در واحدهای اورژانس بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۸۸-۸۷ (تعداد ۱۳۱ نفر)

فراوانی انواع منابع اطلاعاتی مورد استفاده توسط دانشجویان پرستاری

جدول ۲- توزیع فراوانی استفاده از انواع منابع اطلاعاتی توسط دانشجویان پرستاری در واحدهای اورژانس بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۸۸-۸۷ (تعداد ۱۳۱ نفر)

p-value (ت) ضریب همبستگی	هرگز تعداد(درصد)	ماهانه تعداد(درصد)	هفتگی تعداد(درصد)	روزانه تعداد(درصد)	دفعات استفاده
					منابع اطلاعاتی
p=۰/۰۰۰ r=۰/۶۶۲	***(۲۳/۹)۳۱	(۹/۱)۱۲	(۱۴/۵)۱۹	(۵۲/۷)۶۹	پزشک سرپرست
	***(۴۵/۸)۶۰	(۱۱/۵)۱۵	(۲۰/۶)۲۷	(۳۲/۸)۳۹	سایر پزشکان
p=۰/۰۰۰ r=۰/۴۶۵	*(۱۴/۵)۱۹	(۵/۳)۷	(۱۴/۵)۱۹	(۶۵/۶)۸۶	پرستاران
	*(۲۳/۷)۳۰	(۱/۵)۲	(۹/۹)۱۳	(۶۴/۹)۸۵	بیمار یا همراه بیمار
	(۳۶/۷)۴۸	(۱۳)۱۷	(۱۷/۶)۲۳	(۳۲/۸)۴۳	کامپیوتر بخش
	(۲۶/۶)۳۵	(۲۲)۲۹	(۲۳/۹)۳۱	(۳۷/۵)۳۶	کتاب چاپی
	(۱۲/۳)۱۶	(۱۳)۱۷	(۳۲)۳۹	(۵۲/۷)۶۹	کتاب راهنماهای دارویی
p=۰/۰۰۰ r=۰/۵۹۹	***((۲۸/۳)۳۷	(۱۶/۸)۲۲	(۲۶)۳۴	(۲۹)۳۸	اینترنت
	***((۴۸)۶۳	(۱۶)۲۱	(۱۹/۸)۲۶	(۱۶)۲۱	مجلات علمی

بحث

یافته‌ها این مطالعه با مطالعات Reddy و همکاران در آمریکا هم‌خوانی دارد به طوری که نتایج آن مطالعه نشان داد تیم درمانی در بخش فوریت‌های پزشکی برای انجام فرآیندهای درمانی ۶۰۲ سؤال مطرح کرده است. سؤالات جامعه آماری، مربوطه به بیمار ۵۷٪، و سؤالات مربوط به سازماندهی و مدیریت درمان بیماران ۲۶٪ گزارش شد (۴). دستیابی به اطلاعات مربوط به مدیریت و سازمان‌دهی در بخش اورژانس، دانشجویان را قادر می‌سازد تا درمان و مراقبت بیماران را مؤثرتر و به آرامی مدیریت نمایند. باید توجه داشت که کار بالینی بخش اورژانس در یک چارچوب سازمانی خاص رخ می‌دهد. بنابراین ضروری است تا نیازهای اطلاعاتی مربوط به سازماندهی و مدیریت درمان بیماران برآورده گردد (۴). این مطالعه نشان داد که دانشجویان پرستاری منابع انسانی را بیش از سایر منابع ترجیح می‌دادند. مانند استفاده از بیماران، پزشک سرپرست و پرستاران. درحقیقت بیش از نیمی از دانشجویان گزارش کردند که روزانه از این منابع استفاده می‌کردند. با استناد به مطالعات Fakhoury و Wright نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که دانشجویان پرستاری همانند پرستاران با تجربه رفتار می‌کنند به طوری که نشان داد که روان‌پرستاران ترجیح می‌دادند با روان‌پزشکان مشورت کنند (۹). Cogdill دریافت که ۶۳٪ کارکنان پرستاری مشورت با پزشکان را ترجیح می‌دادند (۱۰). یافته‌ها نشان داد که تعداد کمی از دانشجویان به طور روزانه و هفتگی از کتاب چاپی مربوط به پرستاری استفاده می‌کردند. مطالعه Barta نتایج مطالعه حاضر را تأیید می‌کند. به طوری که

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که اکثر دانشجویان گزارش کردند که به اطلاعات درمانی نیاز دارند. این نتیجه نشان می‌دهد که دانشجویان همانند پرستاران با تجربه به اهمیت اقدامات بالینی در بخش اورژانس پی برده‌اند. نتایج سایر مطالعات یافته‌های مطالعه حاضر را تأیید می‌کند، به طوری که Xiaomin و همکاران به وسیله توزیع پرسشنامه نیاز اطلاعاتی ۶۰ پرستار در بخش‌های مراقبت حاد از سه بیمارستان را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد که بیشتر اطلاعات مورد نیاز پرستاران به فرآیند و روش‌های پرستاری مربوط بود (۸). یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که دانشجویان علاوه بر اطلاعات درمانی به اطلاعات تشخیصی هم اهمیت می‌دادند. علی‌رغم وجود رابطه معنادار بین اطلاعات تشخیصی و درمانی، دانشجویان نسبت به کسب اطلاعات تشخیصی اهمیت کمتری قایل بوده‌اند. مطالعه انجام شده توسط حقیقت‌پور و علائی در زمینه ثبت گزارشات پرستاری نیز حاکی از آن است که عمده محورهای ثبت گزارشات پرستاری بر ثبت اقدامات درمانی استوار بوده و به اطلاعات تشخیصی کمتر پرداخته شده است (۱۶). بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری نمود که پرستاران شاغل و دانشجویان پرستاری عمدتاً علاقمند به انجام فعالیت‌های وابسته و اجرای دستورات می‌باشند. میزان کمی از نیازهای اطلاعاتی دانشجویان پرستاری به اطلاعات سازمانی و مدیریت درمان بیماران از قبیل رویه‌ها و مقررات بیمارستان و موارد هماهنگی‌ها مربوط می‌شد.

مجبور یا تشویق نمی‌کردند تا اطلاعات مورد نیاز برای درمان بیمار را از متون علمی استخراج کنند و بعضی از دانشجویان اظهار می‌داشتند که مریبان آنان، در موارد پیچیده، برای به‌دست آوردن اطلاعات مراقبتی بیماران از مجلات علمی استفاده نمی‌کردند (۱۸). مطالعات Peterson و همکاران نشان داده است که اکثر دانشجویان در دوران آموزش از کامپیوترهای شخصی استفاده می‌کنند. همچنین تحقیقات نشان داده که دانشجویان با استفاده از منابع اطلاعات مبتنی بر کامپیوتر در مداخلات بالینی راحت هستند (۱۵). البته استفاده کم جامعه آماری منابع الکترونیکی می‌تواند حاکی از عوامل تأثیرگذار از قبیل دسترسی محدود به این منابع، فوریت زمانی در به‌دست آوردن اطلاعات، اورژانسی بودن فعالیت‌های محوله و حاکمیت فرهنگ سازمانی در ارتباطات شفاهی در بیمارستان‌ها روی رفتار جامعه آماری باشد. در مطالعه حاضر، مشاهدات نشان داد که بخش اورژانس بیمارستان‌ها به سیستم کامپیوتری اطلاعات بیمارستانی مجهز بودند. ولی تعداد معدودی از دانشجویان گزارش کرده بودند که از پایگاه‌های اطلاعات بیمارستانی استفاده می‌کنند. استفاده کم دانشجویان از این دسته منابع اطلاعاتی می‌تواند به خاطر کم بودن تعداد کامپیوترهای موجود در بخش اورژانس بیمارستان‌ها باشد. زیرا مشاهدات نشان داد که هیچ‌گونه کامپیوتری مخصوص دانشجویان در بخش وجود نداشت. به‌کارگیری صحیح شبکه‌های رایانه‌ای اطلاعات بیمارستانی توسط کارکنان مراقبت بهداشتی می‌تواند منجر به بهبود کیفیت آرایه خدمات بهداشتی و درمانی و کاهش هزینه‌های مربوط به آن و کاهش اشتباهات درمانی و مستند کردن پرونده‌های بیماران شود (۲۰). مشاهدات نشان داد که دانشجویان در بعضی اوقات می‌توانستند از پایگاه‌های اطلاعاتی موجود در بخش استفاده کنند ولی علی‌رغم دسترسی راحت به این نوع منابع اطلاعاتی، تعداد کمی از دانشجویان گزارش کردند که از این منابع استفاده می‌کردند. اگر چه یافته‌های این مطالعه دلایل آن را نشان نداد اما می‌توان دلایل دیگر آن را حدس زد که آن ممکن است ناشی از عدم آگاهی دانشجویان از راحتی استفاده از این گونه منابع است یا این که آنان اعتقادی به اهمیت این گونه منابع اطلاعات در مراقبت روزانه بیماران نداشتند و یا آنان دوره آموزشی نحوه استفاده از این نوع منابع را نگذرانده‌اند.

در آن مطالعه ۳۳٪ دانشجویان پرستاری ترجیح می‌دادند از کتب پرستاری استفاده کنند (۱۷). در مطالعه حاضر استفاده این میزان از دانشجویان از کتب چاپی را می‌توان این گونه فرض کرد که شاید تنها این تعداد از دانشجویان استفاده از این منابع را در به‌دست آوردن اطلاعات دقیق و خلاصه و راحت مفید می‌دانستند. مطالعات Dee نتایج بررسی حاضر را تأیید می‌کند به طوری که در آن مطالعه تنها ۲۸٪ دانشجویان پرستاری از کتابخانه بیمارستان استفاده می‌کردند (۱۸). باید یادآوری کرد که گرچه یافته‌های پرسشنامه نشان داد که منابع انسانی منابع اطلاعاتی ترجیح داده شده اکثر جامعه آماری بود. ولی این منابع انتخاب همیشگی آنان نیست و اغلب از روی ضرورت و فوریت بوده است. مشاهدات این مطالعه نشان داد که دانشجویان در اورژانس به مجلات علمی و اینترنت دسترسی نداشتند و برای استفاده از این منابع مجبور بودند به سایت بیمارستان مراجعه نمایند. به طوری که نتایج نشان داده تعداد معدودی از دانشجویان به طور روزانه و هفتگی از اینترنت برای نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌کردند. استفاده از منابع الکترونیکی اطلاعات با کیفیت و به روز آرایه می‌دهد. ولی استفاده این میزان از پایگاه‌های الکترونیکی در مقایسه با نتایج مطالعه Dee کم است. به طوری که در آن مطالعه نتایج نشان داد که ۸۴٪ دانشجویان پرستاری ۱ تا ۵ بار در هفته از پایگاه‌های الکترونیکی استفاده می‌کردند (۱۸). ضمناً وضعیت موجود در بیمارستان‌های تحت مطالعه برخلاف نتایج مطالعه Martinez-silveria است. به صورتی که مطالعه انجام شده در برزیل نشان داد که ۸۵٪ دستیاران اظهار داشتند که در محیط بالینی بیماران به کتب چاپی و ۷۹٪ به یک کامپیوتر که به اینترنت متصل بود، دسترسی داشتند (۱۹). ولی در مطالعه حاضر تنها تعداد معدودی از دانشجویان گزارش کردند که روزانه از اینترنت استفاده می‌کنند. همچنین مطالعه حاضر نشان داد که تعداد اندکی از دانشجویان پرستاری به طور روزانه و هفتگی از مجلات علمی برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌کردند. گرچه در این مطالعه دلایل آنان توسط دانشجویان ذکر نشده است. ولی نقش مریبان و اساتید را در تشویق و ترغیب دانشجویان در استفاده از این نوع منابع را نباید نادیده گرفت. به طوری که در مطالعه Dee دانشجویان اظهار می‌داشتند، در محیط بالینی اساتید، دانشجویان را

نتیجه گیری

توجه به مراجعه مکرر دانشجویان به پرستاران شاغل در خصوص تأمین نیازهای اطلاعاتی می‌بایست تمهیداتی اندیشیده شود تا اشراف اطلاعاتی پرستار نسبت به مراجعین گسترش یابد. بدیهی است با تحقق این امر علاوه بر مراقبت مناسب‌تر بیماران از سوی پرستاران شاغل، اطلاعات صحیح‌تری در اختیار دانشجویان قرار خواهد گرفت.

این مطالعه تنها در محیط اورژانس انجام پذیرفته شده است و فقط می‌توان نتایج آن را در چنین محیط‌هایی و برای دانشجویان پرستاری تعمیم داد. لذا پژوهشگر انجام مطالعات بیشتر برای مشخص شدن الگوی رفتار جستجوی اطلاعات در دانشجویان را در سایر محیط‌های بالینی پیشنهاد می‌کند.

تشکر و قدردانی

از مدیریت، مسؤولین محترم بخش‌های اورژانس و سرپرست آموزشی بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان که در انجام این تحقیق ما را یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

نتایج این مطالعه نشان داد که جامعه آماری اهمیت زیادی به مسایل قانونی و حقوقی نمی‌دادند. لذا بازنگری در آموزش دانشجویان بالینی و تأکید مجدد در خصوص توجه عمیق‌تر به مدیریت مسایل مراقبتی درمانی بیمار ضروری به نظر می‌رسد. همچنین یافته‌ها نشان داد که منابع انسانی و برخی از منابع کاغذی بیش از منابع الکترونیکی برای درمان بیماران توسط دانشجویان پرستاری مورد استفاده قرار گرفته است. بنابراین بیمارستان‌ها باید به منابع چاپی که بیش از منابع الکترونیکی برای دانشجویان حایز اهمیت و سهل‌الوصول است، توجه داشته باشند. با توجه به کمبود وقت در بخش اورژانس توصیه می‌گردد تا منابع چاپی و سایر منابعی که توسط دانشجویان کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد، در محل کار یا بخش بالینی قرار گیرد تا آنان بتوانند از سایر منابع اطلاعاتی استفاده کنند. همچنین این مطالعه دوره‌های آموزشی به منظور بهبود و ارتقای سطح آگاهی دانشجویان در استفاده مؤثر از سیستم‌های اطلاعات بیمارستانی را برای دانشجویان توصیه می‌کند. از طرفی با

منابع

- 1 - Dadgar MA, Taraghi F. A attitude on nursing care and triage in emergency ward, third international congress of cure and health and crisis management in disaster. 2007: 231. (Persian)
- 2 - Lathery JW, Hodge B. Information seeking behavior of occupational health nurses: how nurses keep current with health information. AAOHN J. 2001 Feb; 49(2): 87-95.
- 3 - Dee C, Blazek R. Information needs of the rural physician: a descriptive study. Bull Med Libr Assoc. 1993 Jul; 81(3): 259-64.
- 4 - Reddy M, Spence PR. Finding answers: information needs of a multidisciplinary patient care team in an emergency department. AMIA Annu Symp Proc. 2006:649-53.
- 5 - Ardahali H. The comparison of Tehran Emergency center messages system with America. The first conference of emergency management quality promotion. 2002: 25. (Persian)
- 6 - Talebian MT, Bidari A. Emergency and medical informatics. The first conference of Emergency management quality promotion. 2002: 14. (Persian)
- 7 - Hajiabady F, Bagheri M. The compartmental survey of the situational assessment teaching rate in crisis situation between nursing and emergency student in Mashad nursing and midwifery faculty in 2005, third international congress of cure and health and crisis management in disaster. 2007: 305. (Persian)
- 8 - Xu X, Rocha RA, Bigelow SM, Wallace CJ, Hanna T, Roemer LK. Understanding nurses' information needs and searching behaviour in acute care settings. AMIA Annu Symp Proc. 2005: 839-43.

- 9 - Fakhoury WK, Wright D. Communication and information needs of a random sample of community psychiatric nurses in the United Kingdom. *J Adv Nurs*. 2000 Oct; 32(4): 871-80.
- 10 - Cogdill K. Information needs and information seeking in primary care: a study of nurse practitioners. *J Med Libr Assoc*. 2003 Apr; 91(2): 203-15.
- 11 - Rasch RF, Cogdill KW. Nurse practitioners' information needs and information seeking: implications for practice and education. *Holist Nurs Pract*. 1999 Jul; 13(4): 90-7.
- 12 - Urquhart C, Davies R. The impact of information. *Nurs Stand*. 1997 Nov; 12(8): 28-31.
- 13 - Verhey MP. Information literacy in an undergraduate nursing curriculum: development, implementation, and evaluation. *J Nurs Educ*. 1999 Sep; 38(6): 252-9.
- 14 - Pyne T, Newman K, Leigh S, Cowling A, and Rounce K. Meeting the information needs of clinicians for the practice of evidence-based healthcare. *Health Libr Rev*. 1999 Mar; 16(1): 3-14.
- 15 - Dorr D, Hanh T, Gorman P, Wilcox A. Information Needs of Nurse Care Managers. *AMIA Annu Symp Proc*. 2006; 5(14): 913.
- 16 - Hagigatpor Kh, Alaie S. Assessment of nurses knowledge and practice in nursing documentation, Semnan Medical University. 2005, 115. (Persian)
- 17 - Barta KM. Information-seeking, research utilization, and barriers to research utilization of pediatric nurse educators. *J Prof Nurs*. 1995 Jan-Feb; 11(1): 49-57.
- 18 - Dee C, Stanley EE. Information-seeking behavior of nursing students and clinical nurses: implications for health sciences librarians. *J Med Libr Assoc*. 2005 Apr; 93(2): 213-22.
- 19 - Martinez-Silveira MS, Oddone N. Information-seeking behavior of medical residents in clinical practice in Bahia, Brazil. *J Med Libr Assoc*. 2008 Oct; 96(4): 381-4.
- 20 - Kahouei M, Soleimani M, Ghazavi S, Alaei S. views, Behavior and Satisfaction of the nurses and other hospital ward personnel about the effectiveness of computer systems of hospital information on caring process. *Health Information Management Journal*. 2007 Autumn; 4(2): 193-202. (Persian)

The survey of information needs and the use of information resources among nursing students in emergency clinical education

Kahouei¹ M (Ph.D) - Alaei² S (MSc.).

Introduction: Nursing students need a wide variety of health information to meet their clinical and educational needs. This study aims through information needs approach to discover which aspects of the process of emergency nursing were more considered by students and they prefer which sources of information. We expect this study impacts on identifying of the information needs and leads to improve clinical education quality, student's access skills to the information resource to meet their information needs and better management of patients by students.

Methods: This descriptive-analytic survey was done on 131 pre graduating nursing students in 2008-2009. All of seventh and eighth semester nursing students of Semnan University of medical sciences and Islamic Azad University who were training at emergency units of affiliated hospitals were selected. We used from the questionnaire and data were analyzed by descriptive statistics bilateral and two variable correlation test in significant level of 1%.

Results: Findings showed that greatest information sources used daily the students were nursing staff (65.6%), patients (64.9%) and attend physician (52.7%). Most of the statistic society greatly needed to therapeutic and diagnostic Information. The correlation test showed significant correlation between diagnostic and therapeutic needs ($P=0.00$, $r=0.340$). Also 35.1% the students greatly needed management information.

Conclusion: The results showed that in the process of emergency the students more considered to medical cases and they neglected from legal aspects and organizational framework and most of them preferred human resources among several sources. Evidence-based decisions require access to information resources as well as an understanding of how to use them effectively. According to lack of use update information resources, facilities such as access to books and equipped computer systems should be provided in emergency setting. While further education about how to use these sources should be presented.

Key words: Information needs, Nursing students, Information resources, Clinical education Medical emergency

1 - Corresponding author: Assistant Professor of Paramedical Department of Semnan Medical Sciences University, Semnan, Iran

e-mail: mkahouei@yahoo.com

2 - Member of Paramedical Department of Semnan Medical Sciences University, Semnan, Iran